

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrta leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kotliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettiriste za enkrat 48 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Seidler je šel.

Ministrski predsednik vitez Seidler je v pondeljek, dne 22. julija s celim svojim ministrstvom odstopil. Cesar je odstop sprejel. Za naslednika bo baje imenovan železniški minister pl. Bahahans ali trgovinski minister baron pl. Wieser. To ministristvo bo samo začasno. V jeseni se bo potem sestavilo stalno ministristvo. Seidler je moral rad ali nerad odstopiti, ker je bila velika večina drž. zbora proti njemu. Seidlerjevi vladi ni maral državni zbor dovoliti začasnega proračuna in ne dati dovoljenja za najetje vojnih posojil. In zakaj? Seidler je odredil preganjanje Jugoslovanov, njegova vlada nam je prepovedala zborovanja, Seidler je dovolil nemškutarjem romanje na Dunaj. Seidler je hotel odtrgati Slovence od ostalih Jugoslovanov in nas izročiti na milost in nemilost Nemcem. Seidler je delal s svojo vlado na to, da bi se po slovenski zemlji zgradil vsenemški most do Adrije, z eno besedo: Seidler je bil eden največjih sovražnikov Jugoslavije. Seidler je enako nastopal tudi proti drugim Slovanom. Lepo češko deželo je razdelil v okrožja, kakor so zahtevali Nemci, kluboval je Poljakom, njegova vlada je ustavljala slovanske liste in na važna mesta v slovanskih krajih nastavljala same zagrizene nemške uradnike. Kratko rečeno: Seidler je bil agent vsenemške klike, ki je hotela Slovane v Avstriji popolnoma podjarmiti Nemcem in nas izstrebiti. Seidlerjeva vlada tudi ni storila nobenega resnega koraka za mir, ker so tako zahtevali vsenemci, bratci naših nemškutarjev. Pod

Seidlerjevo vlado je tudi naš kmet najbolj občutil nasilnosti raznih rekvizicij. In sedaj je ta Seidler vendar le moral iti. Vrgla ga je slovanska večina. Slovani pa smo še ostali.

Državni zbor.

Dne 16. julija se je sešel državni zbor, brez vladne večine. Opozicija, ki jo tvorijo Čehi, Jugoslovani, Poljaki, nemški socialni demokrati in 4 Italijani, šteje 247 poslancev, vladna manjšina pa 210 glasov. Ob otvoritvi je govoril ministrski predsednik dr. pl. Seidler. Glede zunanje politike se je skliceval na izjave grofa Buriana, ki se popolnoma krijejo z nemškim stališčem in so vse prej nego miroljubne, glede notranje politike pa se je odkrito in brezpogojno postavil na stran nemškonskonalnih strank in rekel, da gre Nemcem v Avstriji prednostno stališče pred drugimi narodi; Nemoi so navdušeno ploskali. Vlada je med drugim predložila zakon o splošni delovni dolžnosti za časa vojne in mirovne pogodbe z vzhodnimi deželami. Čehi so vložili predlog za obtožbo Seidlerjevega ministristva, ki jo je podpisal tudi Jugoslovanski klub. Jugoslovanski klub je vložil veliko število interpelacij, med temi interpelacijami glede preganjanja Jugoslovanov. Za takojšnjo uvedbo mirovnih pogajanj, o razširjenju zveze z Nemčijo, o profinjstavnem sklepu vzhodnega miru itd. V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril v prvi seji dr. Verstovšek. Zbornica je sklenila, da se takoj prične prvo branje šestmesečnega začasnega proračuna. Dne 17. t. m. se je vršila 2. seja; zastopnik Poljskega kola dr. Tertil je izjavil, da hočejo Poljaki, naj se sklene mir od naroda do naroda, ostro je obsodil Seidlerjev govor. Italijanski Conci je izjavil, da bo glasoval proti proračunu in za obtožbo ministrov. Dne 18. t. m. je zbornica nadaljevala proračunsko razpravo. V imenu Jugoslovanov je podal izjavo dr. Smođlaka, ki je navdušeno povdarjal, da smo Slovenci voditelji vseh Jugoslovanov v pravičnem boju za naše osvobojenje.

Krvava bitka ob Marni.

Ko smo pred tedni umaknili svoje čete z desnega brega reke Piave na levi breg, nam je ta umik razno vsenemško časopisje Nemčije zelo zamerilo, češ, naš umik so povzročile razne obsodbe vredne okolščine, za katere bi se bilo moralo že vnaprej vedeti in računati na nje.

Pribito je, da se je naš umik vršil vsled raznih vremenskih razmer. Reka Piava in njeni pritoki so vsled neprestanega deževja tako narasli, da so izstopili iz strug ter poplavlili vso beneško ravan. Kakor daleč je segalo oko, je bilo vse pod vodo. Čeprav so vstrajale naše čete do zadnjega in je bilo njih zadržanje naravnost občudovanja vredno, je bilo vendar umevno, da je bil sklep našega vrhovnega armadnega vodstva umesten, umakniti pravčasno čete iz ogroženih postojank. Da smo imeli pri tem umiku izgube, je pač umevno, toda pribito je, da ni zmagal Italijan s svojim orožjem, marveč so zmagale neizprosne naravne sile, proti katerim je vsak človeški odpor zaman. Pribito je pa tudi, da je naša odporna sila ob laški fronti nezlomljena. Če pa sedaj napoveduje italijansko časopisje ofenzivo italijanskih čet proti naši fronti, nas tako prerokovanje ne more spraviti iz ravnotežja, saj smo že navajeni iz prejšnjih italijanskih ofenziv in vemo iz lastne skušnjave, da so se vsi dosedanj italijanski naval razbili, kakor peneti morski valovi ob skalnatem obrežju, ob junaštvu naših vlasti Jugoslovanskih čet.

Dne 15. julija je na pričela Nemčija z novo ofenzivo na francoskem bojišču in sicer med rekama Aisno in Marno. Po poročilu švicarskih listov je bila nemška ofenziva skrbno pripravljena. Znano je, da pošila Amerika v enomer svoje čete v Evropo in sicer v ogromnem številu. Iz poročil ameriških listov je razvidno, da je bilo do dne 1. julija 1 1/2 milijona ameriških čet na francoskem bojišču. Meseca junija je poslala Amerika 280.000 mož v Evropo, a za mesec julij je pa določeni čez 300.000 mož. Spriče teh dejstev je bila Nemčija prisiljena, da prejkolesi, torej se predno bi prišle v poštev nove ameriške čete, izsili odločitev na francoskem bojišču, kajti vsak zamujen teden pomenja za četverospozorazum ojačenje in okrepitev, nasploh pa za Nemčijo vedno manj upanja na končno zmago.

ISTE

Usoda u oge družine.

Včasih priročijo časniki životopise slavnih mož. Danes hočem priročiti v vašem listu nekrolog uboge rodbine naše vasi.

Spoznala sva se in vzela, kakor se to navadno godi med ljudmi. Bila sta menda obadva lepa, vsaj tako so rekli ljudje, bila sta zdrava in močna, drugega pa nista imela nič.

„Če vrabec sme iskati si družice, kdo to človeku brani bi kanil? Naravne, pravijo, so to pravice.“

Živela sta dobro in slabo, a slabo bolj kakor dobro, kot se že v navadi v delavskih rodbinah. Čez nekaj let skupnega življenja je zapustil naš svet mož — rodbinski oče. V cerkveni knjigi je samo pripomnjen dan, kdaj je umrl in opazka: se je obesil. Ljudje pa vedo na kratko povedati sledeče:

Bil je pijan in v pijanosti je obležal na cesti sredi vasi. Prišli so poredneži in so ga z apnom namazali po hrbtu. Ko se je zbudil in vstal, so se nabrali okrog njega otroci in se mu smejali, ker je bil tako zaznamovan. Bilo ga je tako sram, da je šel in se obesil.

Ostala je žena z otroci. Pobirala je po vaseh jajca, maslo in drugo ter nosila prodajati v Trst. — Takrat se ni bilo železnice iz Stanjela v Trst in hoditi je morala peš. Ko so otroci odrasli, so morali služiti.

Prva hči je šla služiti v Trst, ostala tam, došla tam nezakonskega otroka in ga prinesla materi, potem se pa vrnila v mesto ter se je izgubila popolnoma, da nikdo ne ve zanjo.

Druga hči je šla tudi služiti v Trst, držala se je prav pošteno, bila je članica Marijine družbe, delala je pridno po vseh službah in bila priljubljena, dobila je tiko ter prišla umret domov.

Tretja hči je ostala v domači vasi in je služila za kmetsko deklo. Poletni, dokler je delo, je bilo nekaj jela, pozimi pa, kdo bo držal deklo, če se sam nima kaj jesti. Bila je tudi nekoliko slaboumna, bala se je ljudi. Prišla je torej domov k materi, pa med vojsko je malo jesti, od treh kilogramov moke, kolikor da približno vlada na osebo, je težko živeti. Poprej močna oseba je stradala in hirala ter slednjič umrla — na mrliško oglednem listu stoji zapisano: sušica, ljudje pa govore bolj po domače: lakota.

Edinega sina je mati dala učiti ključavničarstva. Kar si je prislužila, ko je na glavi nosila jajca in maslo v Trst, je plačala za sina, da bi se izučil in ji potem pomagal.

Izučil se je res, med tem je pa — ravno, da je dokončal nauk — izbruhnila vojska in moral je na fronto.

Mati je prosila, da bi se ji priznala vzdrževalna. Prošnja je bila odbita, češ, da ni sin vzdrževal matere, nego mati sina.

Naziranje komisije je bilo vsekakor napačno, in neugodno v smislu postave. Ne gre, kdo je bil rževatelj pred vojsko, ampak kdo je moralni vzdrževatelj ob casu, ko je doučnik pri vojaki.

Pred vojsko je mati vzdrževala sina, ker ta kralj je bila sama dela zmožna, a sin ni mogel nič zaslužiti. Sedaj je sin v položaju, da bi lahko vzdrževal mater, a mati ni dela zmožna. Torej je on vzdrževatelj, dasiravno vsled poklica ne more vzdrževati in ravno zato ga mora odškodovati vlada. Gospodje so pa bili drugačnih nazorov in pritožbe ni bilo nobene.

Zenska je prišla na stroške občine, a občina sama ni producent in ni mogl dati živeža. Plačala je iz občinske blagajne one kilograme moke, katere je dala vlada. Več ni mogla in tudi ni bila dolžna storiti. Saj ima sina pri vojaki, pa naj jo vzdržuje vlada.

Zenska je zbolela, dobila je jetiko, po domače lakoto in teklo n je iz nog, istotako je zbolel otrok, in mu je teklo iz nog, a poslednja hči je ležala v bledu na smrt bolna.

Med tem smo se dve leti pravdali za vzdrževalnino ter delali vedno nove prošnje. Slednjič se je po čudnem naključju vendar le posrečilo dobiti vzdrževalnino.

Mati je pregledovala obleko, katero ji je poslal sin, predno je odšel k vojakom. V obleki najde zašito pismo in nekaj denarja. V pismu jo tolaži in obeta, da bo vojska trajala samo nekaj mesecev, a potem se pa zopet vrne in bo popolnoma za njo skrbel. Denar je bil pa prvi denar, katerega je prislužil kot ključavničarski pomočnik.

To se je priložilo novi prošnji in na tej podlagi se je ženi priznala vzdrževalnina.

Denar je prišel nekaj dni pred njeno smrtjo! Rabiti ga ni mogla več. Žena, ki je stregla v zadnjih dneh, ga je prinesla župniku: